

Adalberti munifica largitate, quædam domus hospitalis juxta ecclesiam beatæ et gloriosissimæ Mariæ constructa fuisset, ipsam, quod non sperabamus, pene annihilatam invenimus, ita quod hi qui in ea stipendium quotidianum accepturi erant, indecenter et miserabiliter mendicarent, quorum necessitati et miseræ compatiens, consilio et consensu majorum nostrorum, eandem domum hospitalem fratribus nostris in ecclesia beatæ et perpetuæ virginis Mariæ constitutis cum omnibus eidem hospitali attinentibus, regendam et disponendam jure perpetuo tradidimus.

Actum in suburbio civitatis Magdeburgensis, anno Dominicæ Incarnationis 1130.

Hujus rei testes sunt Lindolphus Brandeburgensis episcopus, Gombertus episcopus Havelbergensis, Hartuicus episcopus Misnensis.

III.

Charta S. Norberti in favorem hospitalitatis pauperum.

(Hugo, *ibid.* p. 250.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, amen.

Decimæ Deo ad hospitale de omni possessione et oblatione fratrum, usibus pauperum dentur. Sic tamen si summa argenti decem solidos valuerit vel usque ad decem solidos oblata fuerit, ex his

A decem et octo pauperes per singulos annos vestiantur, octo per hiemem, et decem per æstatem. Per hiemem scilicet in festo Omnium Sanctorum, unus; in Nativitate Domini, unus; in Circumcisione Domini, unus, similiter in Epiphania Domini, in Purificatione sanctæ Mariæ, in Annuntiatione sanctæ Mariæ, in sepultura Domini, in Resurrectione Domini vestibus novis, scilicet camisiis, braccis, caligis, soccis, subtularibus, tunica, cappa cum mantello aut pellibus vestiatur. Per æstatem vero in Ascensione Domini, per septem dies Pentecostes, in passione apostolorum Petri et Pauli, in Assumptione sanctæ Mariæ, nova chlamyde sive cappa, camisia, braccis, soccis, subtularibus, in singulis festis unus induatur.

B Ex die autem quo pauper vestem accepit usque ad diem octavum, si remanere vult, refectio corporis ibidem ei exhibeatur. Cætera in usus pauperum advenientium vel transeuntium impendantur. In cœna autem Domini unusquisque sacerdotum vel levitarum, post lotionem pedum mendicorum, consilio præpositi, unum de propriis vestibus sive cappam, sive pelles seu tunicam, seu caligas ipsi charitative impendant, qui post acceptam charitatem nequaquam, ut superius, per dies septem remaneant, sed post refectionem abeant.

BARTHOLOMÆI

LAUDUNENSIS EPISCOPI

DONATIONES PIÆ S. NORBERTO ET PRÆMONSTRATENSIBUS FACTÆ.

(Hugo, *Sacri et canonici ordinis Præmonstratensis Annales*, Nanceii, 1734, fol.)

I

Charta donationis Præmonstrati per Bartholomæum episcopum Laudunensem.

(Anno 1121.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis.

Notum fieri volumus, tam præsentibus quam futuris, quod ego Bartholomæus Laudunensis episcopus, viro reverendo et spectabilis religionis temporibus nostris Norberto et successoribus ejus in sancto proposito viventibus, dederim locum, qui nostri juris erat, totum liberum ab omni exactione cujuslibet personæ absolutum, apud Huberti-pontem (*Huberpont*), a loco qui dicitur Halieprest (*Près-prieur*), usque ad vallem Rohardi (*vallée Rohard*), cum tribus adjacentibus vallibus, totum in allodium, a rivo versus Vois, sicut valles dividunt et perportant ad ecclesiam in honorem Dei et sanctæ Dei genitricis construendam, et sicut totum possidemus in allodium, ita in omnimodis libere possidendum eis concedimus. Pascua vero seu prata, a Ponte-Huberti, usque

C ad Mormandi vicinum; et citra et ultra rivum, animalibus eorum communia erunt omni tempore. Ultra rivum autem ex parte ecclesiæ in defensione erunt ad opus eorundem fratrum usque ad collectionem feni et frugum. Deinde vero communia erunt tantum ut nullus importunus sit religioni eorum super ulla occasione. Conceditur tamen rusticis qui sunt in vicinia, colligere de silva quæ est in jugis montium, colligere materiam ad opus capitis seu stipitis aratri, sive axis. In omni igitur labore eorundem fratrum facto in iisdem locis, nullus exigat ab eis nec decimam, nec terragium, nec molestiam quælibet persona inferat quieti ipsorum, et omnimodis ab omni parochia absolutos, omnesque eis subjectos eremitas permanere censemus. Volumus etiam notum fieri, quod ecclesia Præmonstrata et locus, eisdem a prædecessore nostro Helenando data et confirmata fuit ecclesiæ Sancti Vincentii, sicut etiam in privilegio continetur; modo vero, quia in solitudinem penitus universa erant redacta, abbas Seifridus, et conventus ejusdem ecclesiæ Sancti Vincentii, utile duxerunt esse

consilium in nostram manum reddere, et ad nostram A dispositionem pendere, quod et factum est. Unde nihil melius esse considerantes in hoc negotio, eandem ecclesiam, cum omnibus quæ monachi prædicti ibidem possidebant, eidem Norberto venerabili viro, et successoribus ejus in sancto proposito viventibus, similiter ab omni exactione libere condonavimus, perpetuo possidenda : ita ut nullos conventus laicorum secum adhibeant, nisi tantum personas quæ sub eodem præposito vivant. Et ut liberius ista possideant, ad molendinum nostrum, quod dicitur Burdellum (*Bordet*), censum frumenti sex galetarum constituimus prædictis persingulos annos. Fratres vero de Præmonstrata ecclesia, nihil a modo super hoc respondebunt eis, et canonicis de Sancto Joanne Laudunensi ad quos decima Præmonstratæ ecclesiæ pertinebat ad idem molendinum duas galetas frumenti divisimus, et fratres Præmonstratæ ecclesiæ in nullo quæ ad decimam parochiæ eorum pertinent a modo respondebunt eis. Totum etiam sicut valles perportant circumjacentes Præmonstrato loco, et proclivia montium ex omni parte eisdem fratribus religiose viventibus perpetuo possidenda libere sicut allodium ratum esse censemus, et nulla circumjacentium parochiarum, vel in decimis, vel in aliqua inquietudine molestiam ingerat eorum religioni. Factum est autem hoc assensu et voluntate Thomæ, de cujus feodo duæ partes decimæ descende-
debant, quas ipse, et illi qui ab eo tenebant, in nostras manus ad opus prædictorum fratrum reddiderunt; quidquid etiam juris vel consuetudinis ipse Thomas et sub eo forestarii ejus, scilicet Girelmus de Valsalione (*Vausailon*), et Radulphus de Quinciaco (*Quincy*), et Radulphus major de Cociaco-villa (*Coucy-la-Ville*) habebant, totum ad opus prædictorum fratrum liberum et quietum dõnaverunt. Ipse etiam Thomas apud locum *Rosiers* carrucatum terræ prædictis fratribus dedit, viam etiam qua vicini accolæ per mediam vallem Præmonstratæ ecclesiæ ire consueverant, omnibus volentibus, obstrui fecimus.

Robertus etiam de Anlerio allodium quod in contigua silva habebat, in nostra manu ad opus prædictorum fratrum reddidit. Præterea nos dedimus prædictis fratribus tres carrucatas terræ, unam apud villam nostram Aniliacam, aliam apud Larciniacum (*Vercigny près de la Fère*), tertium apud Capriniacum supra montem (*le mont de Chevergnny*) ultra rivum Aquilam (*rivière d'Aigle, aujourd'hui d'Elle*), absque decimis eorumdem trium carrucarum. Quicumque hanc nostræ institutionis paginam et instrumentum infringere vel inquietare tentaverit, anathema sit, et iram omnipotentis Dei incurrat in die judicii.

Signum Bartholomæi Laudunensis episcopi.

Sig. Widonis decani et archidiaconi.

S. Radulphi archidiaconi.

S. Sifridi abbatis Sancti Vincentii.

S. Simonis abbatis S. Nicolai de Silva.

S. Bilihardi cantoris.

S. Drogonis presbyteri.

S. Herberti presbyteri.

S. Erhardi diaconi.

S. Godefridi diaconi.

S. Eliardi subdiaconi.

S. Widonis subdiaconi.

S. Roberti acolythi.

S. Roberti decani Sancti Joannis.

S. Jusfridi cantoris.

S. Hemmonis thesaurarii.

S. Henrici.

S. Valerii.

S. Gundranni, S. Hugonis. S. Roberti presbyteri ecclesiæ Sancti Martini. Sig. Helberti vice-domini.

B S. Clarebaldi de Foro. S. Nicolai castellani.

Actum est Lauduni in capitulo Beatæ Mariæ Laudunensis ecclesiæ, anno Dominicæ Incarnat. 1121, indict. xiv, epacta nulla, concurrente v, regnante rege Francorum Ludovico, qui fratri Norberto et cæteris fratribus, in supradicto loco religiose viventibus concessit habendam in perpetuum quidquid datur et dabitur eis quod pertinet ad suum feodum.

Ego Radulphus cancellarius scripsi et subscripsi.

II.

Charta Bartholomæi episcopi transcribentis Præmonstratum beato Norberto.

(Anno 1121.)

C Id nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, ego BARTHOLOMÆUS Dei gratia Laudunensium præsul.

Cum ecclesia Sancti Vincentii locum qui Præmonstratus dicitur, qui ad propriam mensam episcopi pertinebat, ex dono prædecessoris nostri Eli-nandi episcopi haberet, sicut in ejusdem ecclesiæ privilegio continetur; monachi diu locum illum incoluerunt, et per multos labores nullum vel parvum fructum consequabantur: quod ego attendens, rogavi Adalberonem abbatem et monachos, ut locum supradictum mihi libere concederent, quatenus secundum voluntatem meam de eo disponere possem. Abbas autem et monachi petitioni meæ assentientes, quidquid in illo loco habebant mihi libere et sine contradictione concesserunt. Ego vero non ingratus eorum voluntati, concessi ecclesiæ Sancti Vincentii altare de Bariaco in perpetuum (salvo synodali jure) habendum. Dedi eis etiam dimidium modium frumenti ad molendinum quod apud villam situm est, quæ Broincurtum dicitur. Videns autem supradictum locum, qui Præmonstratus dicitur, religiosis viris utilissimum, fratri Norberto et subditis, et posteris ejus libere et sine contradictione in perpetuum concessi habendum. Frater vero Norbertus sicut alienæ rei minime cupidus, primitus noluit recipere, donec Seifridus abbas Sancti Vincentii et monachi ejus donum illud ei firmaverunt in capitulo, communi assensu. Quæ vero concessio, ne aliquo modo deinceps immutari posset, impressione nostræ imaginis, et sigillo Sanctæ Mariæ Laudunensis ecclesiæ, et

sigillorum Seifridi abbatis Sancti Vincentii confirmare curavimus.

Sig. Bartholomæi Laudunensis episcopi.

Sig. Seifridi abbatis Sancti Vincentii.

S. Simonis Sancti Nicolai de Silva.

S. Guidonis decani et archidiaconi.

S. Rodulphi archidiaconi.

S. Bilhardi cantoris.

S. Roberti decani Sancti Joannis.

S. Gaufridi cantoris.

S. Roberti præpositi Sancti Martini.

S. Herberti vice-domini.

S. Clarembaldi de Foro.

S. Nicolai castellani.

Actum Lauduni in capitulo Sanctæ Mariæ Laudunensis ecclesiæ, anno Dominicæ Incarnationis 1121 indictione XIV, epacta nulla, concurrente quinto.

Ego Radulphus Laudunensis Ecclesiæ cancellarius scripsi et subscripsi.

INDEX IN TOMUM QUARTUM RUPERTI.

Revocatur lector ad numeros crassiores textui insertos.

A

Abel primus litator fuit, 341.
 Abigail ad David orando præveniens, typum gessit Ecclesiæ in sacrificio altaris, 18.
 Abraham primus, Joseph novi s. in linea Christi, 37.
 Abraham absque baptismo Christi cælum ingredi non potuit, 81. Abraham ædificavit altare Domino, 229. Abraham Deus præcepit circumcisionem, 332. Abraham in quo fidem habuerit, 332. Abrahæ semen est Messias, 332. Abraham, et cæteri Patres non descenderunt in infernum inferiorum quo sepeliuntur impii, 335. Abraham propheta, et prophetarum primus, 340. In Abraham Deus Pater omnium nostrum assimilatur, 340.
 Accidentia in Deum non cadunt, 118.
 Adam incidit in latrones descendens de Jerusalem in Hiericho, 80. Adam genuit filios et filias ad imaginem suam, 81. Adæ filii juste damnati et exules, 81.
 Admirabile commercium Dei cum homine, 243.
 Adventus Domini quatuor complectens Dominicas, 27.
 Adventus Dominica prima, primum Christi adventum celebrat, 27. Adventus Christi secundus, sicut fur in nocte, 88. Adventus ille tremefaciet terrenos, sicut angelus milites circa sepulcrum, 88.
 Adversitas instruit pios ad perfectum, 246.
 Ægypti rex diaboli typum gessit, 34.
 Ætas prima Ecclesiæ in Adam, qui reparationis suæ oraculum accepit, 42. Ætas Christi in mysterium Trinitatis est annorum xxxiii, 87.
 Afflictiones Job, 247.
 Agar lex Moysis assimilata est, 340.
 Agnus Dei in missa, memoria est ascensionis Dominicæ, 21. Agnus Christus diabolum vicit, non lex aut decem præcepta Decalogi, 59.
 Agon et passio Domini pendentis in cruce, spirat in missa, 20.
 Alba, vestis longa et stricta, longe aliud quam tunicæ pellicæ primorum parentum significat, 11. Albæ affixa sursum lingua, cælestem Christi doctrinam significat, 11.
 Allegoria de servo Abrahæ, quærente sponsam filio domini sui, 82. Allegoria de exploratoribus terræ botrum portantibus, 95. Allegoria de osculo inter sponsum et sponsam, 119.
 Alleluia est quodam gaudii stillicidium de supernæ Hierusalem divitiis, 14. Alleluia significat æternum angelorum et electorum convivium, 14. Alleluia cur tempore paschali magis frequentetur, 14. Alleluia post Graduale canitur, quia Jubilæus quidam est consolationis futuræ, 14. Alleluia non omni laus Dei dicitur, sed Christus, deinde etiam Ecclesia, 42.
 Altare sacrificii missæ, sacrarium est propitiationis, 10. Altare præeminet in templo, sicut Christus in corpore Ecclesiæ, 68. Altaria cur vino et aqua lavantur tempore passionis Domini, 68.
 Aman affectans adorari, diaboli typum gessit, 49.
 Amator Christi semper securus, 235.
 Amictus caput sacerdotis obnubens, carnem Christi significat, 11.
 Amor divinus in seipso substantia est, in hominibus accidentale donum 152.

Anastasiæ sanctæ et nobilis matronæ Romanæ passio, 38.

Angeli in scala Jacob descendentes et ascendentes quid significant, 36. Angeli etiam habent causa ut gratulentur super Incarnatione Verbi, 112. Angeli an in adventu Judicis trement, an non, 112. Angeli dicuntur sancti prædicatores Verbi Dei, et hi trement, 112.

Animalis vita in corpore Domini consecrato non adest, nec prodest, 19. Animalia in circuitu sedes Dei sunt Catholici doctores, 139.

Anima fidelis non solum per verbum, sed, et per Spiritum sanctum concipit, et imprægnatur, 119. Anima tanquam sponsi, quomodo allicitur in amorem Dei, 120. Anima arreptii hominis non substantialiter recipit in se demonem, 122. Anima justi, et angelus bonus tria habent in se, quæ sunt effigies Trinitatis divinæ, 135. Animæ sanctorum in cælo jam nunc consolantur, 48.

Annulum duas ob causas portat episcopus, 12.

Annuntiare hominis æquitatem quid sit, 241. Annuntiatio vera nostræ æquitatis, 242.

Apostoli sunt cæli enarrantes gloriam Dei, 38. Apostoli post ablatum Sponsum, semper in fletu et jejuniis erant, 45. Apostolorum fuga, et silentium significatur silentio campanarum, et horarum regularium, 68. Apostolorum metus et silentium a Pascha usque ad Pentecosten, 8. Apostoli octavo die Paschæ fuerunt iterum simul, non quidem in Hierusalem, sed in Galilæa, in monte Nazareth, 91. Apostoli exploratores fidei et veraces, 96. Apostoli quoque januis clausis exierunt carceres, 97. Apostoli quomodo dicti sunt os lampadis, 103. Apostoli viderunt Christum post resurrectionem ejus die octavo in Nazareth in domo Mariæ, 104. Apostoli post passionem Christi separati et ejeti erant, 106. Apostoli baptizati sunt in morte Christi, confirmati vero Spiritu sancto de cælo, 146. Apostoli vere diversis linguis et scripserunt, et locuti sunt, 124. Apostoli longe aliter quam Babylonis turrim ædificaverunt, 124. Omnes apostoli sicut unam doctrinam habuere, ita in una perfectione omnem Ecclesiam instituere, 369. Apostolum non facit miraculis coruscare, baptizare, prædicare, sed virtutes habere, et seipsum humiliare, 364.

Apostrophe ad fidem, 242.

Aqua, populus Christianus frumento Christus in azymis denotatur, 25. Aqua ex lateris Christi profluxa prima fuit origo baptismatis, 68, 75. Aqua illa cur sanguini sociari debuit, 75. Aquæ amaræ per signum crucis potabiles factæ sunt, 74. Aquæ baptismi, fluvius Dei lætificans civitatem, 85. Aqua benedicta cur diebus Dominicis super populum aspergitur, 90. Aqua de templo egrediens a latere dextro, quomodo intelligitur, 90. Aqua vino misceri in missa instituit Alexander sextus, 22.

Arca testamenti Ecclesiam et corpus Christi designat, 103.

Archiepiscopus Remensis in Francia cur primatum obtinuit, 12. Archiepiscoporum origo, et patriarcharum differentia, 12.

Arius fatue contumeliosus Deo negans ei generare sibi simile, quod Deus creaturis concessit, 134. Arius animalis homo defluxione ex carnali generatione fingens, 134. Ariani de SS. Trinitate falsos hymnos publice cantant, 303.